

העב והצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת כי תשא - פרה תשפ"א

גליון מס' 5 • שנה א'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

זה יתנו כל העובר על הפקודים
מחצית השקל בשקל הקדש וכו' לכפר
על נפשתיכם. (שקלים פ"א ה"ג)
איתא, כל העובר על הפקודים כל דעבר בימא.
וצ"ב מה ענין זה לזה. וי"ל הנה ישראל בצאתם
ממצרים נטלו ב' ביזות ביזת מצרים וביזת הים, הן
אמנם הובטחו בכך כמו"ש (בראשית טו יד) ואחרי
כן יצאו ברכוש גדול, אך לפי מנין שנות גלותם לא
הגיעם דהתם כתיב ועבדום ועינו אותם ארבע מאות
שנה והם לא נשתעבדו אלא מחצית רד"ו. ואכן זה
היה טענת משה רבינו ע"ה באמרו ודי זהב (דברים
א א), כסף זהב שהרביית להם גרם להם שעשו את
העגל (ברכות לב). לפיכך נצטוו עתה להחזיר מחצית
השקל להורות כי הגיעם סך כפול וזה גרם להם חטא
העגל, ובזה יתכפרו. וזהו כל דעבר בימא פי' שהיה די
להם בבזות מצרים לפי חשבון רד"ו שנה ואילו ביזת
הים היה תוספת שלא היו ראויים לה, לפיכך החזירו
מחצית.

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט.
הטעמים על העשיר לא ירבה הם מונח רביעי, ועל
הדל לא ימעט פשוט אקף קטון. וי"ל רמז דאפילו
עשיר נדיב לב שמפריש מממונו חומש לצדקה
דהיינו שנשאר מונח אצלו רק ארבע חלקים, אעפ"כ
לא ירבה יותר ממחצית השקל, והעני אעפ"י שפושט
ידיו למחיתו ולא נזקק בביתו אלא דבר קטון, עכ"ז
לא ימעט.

ועשית כיור נחשת וכנו נחשת לרחצה
ונתת אתו בין אהל מועד ובין המזבח
ונתת שמה מים. יש לדייק למה הפריד בין הכיור
לכנו, ועשית כיור נחושת ושוב וכנו נחושת, הול"ל
ועשית כיור וכנו נחושת לרחצה וכו'. ואולי י"ל שלא
יעשה את הכיור וכנו מקשה אחת אלא בשני חלקים,
כי הכיור כלי שרת אבל הכן אעפ"י שנמשח עמו אך
אינו מקדש ידים ורגלים כמבואר בגמ' זבחים (כב).

ונתת שמה מים. מקשים למה כתב שמה מים,
הול"ל ונתת בו מים. ואולי י"ל שלא יביא את הכיור

כסא הכבוד להורות שמצוה כזו הנעשית לשם שמים
בלא שום פניה תעלה ותבוא עד לפני כסא הכבוד.

כי תשא וגו'. יש לבאר תשא הוא לשון תיקון
והשלמה, כדכתיב בפ' תולדות (בראשית כז ג) שא
נא כל"ך חרבך וקשתך, פירש"י שא לשון השחזה
כמו משיאה ע"ג חבירתה, וכתב שם רבינו המהר"ל
בגור אריה דלאו דוקא השחזה אלא הכונה משיאה
היינו מעברת הפגימה עיי"ש. וכן י"ל הכא דענין
נתינת צדקה היא השלמה לעבודת ד' שכן תורה
ועבודה כבר היה בידם אבל נצרך להזהירם על ענין
גמילות חסדים, דכל זמן שלא הורגלו בנתינה היו
עבודתם פגומה. וז"ש כי תשא את ראש בני ישראל
לפקודיהם, פקודיהם לשון חסרון, כלומר תשא
ותשלים חסרונם ע"י ונתנו וגו'. ובזה י"ל מאחז"ל
(תנבא"ר פ"ז) בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע
מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, פי' דלא די בקבלת
התרומה בלבד בלא מדת צדקה וחסד, לכן מיד אמר
להם ויקחו לי תרומה.

ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם זה יתנו
וגו'. לכאורה היה לו להקדים דיבור זה יתנו ופרטי
המצוה, ואח"כ לסיים שלא יהיה בהם נגף, ולמה
הפסיק באמצע הציווי. וי"ל דהנה למנות את בני
ישראל יש בו סכנה ח"ו שכן המנין שולט בו עין הרע
כפירש"י, וכאשר יצא הדבר מפי ה"ת כי תשא את
ראש בני ישראל לפקודיהם, דברו של הקב"ה כביכול
היו כמעשה ותיכף יש מקום לעיה"ר לשלוט, לכן
הוצרך מיד להוסיף ולומר ולא יהיה בהם נגף, כדרך
הנהוג כשאדם מוציא מפיו דבר שאינו טוב תיכף
מוסיף ואומר ל"ע וכו'.

זה יתנו וגו'. פירש"י הראה לו כמין מטבע של
אש וכו' כזה יתנו. וי"ל הכונה דבשעה שאדם נותן
מטבע לצדקה למטה נשקלת כנגדה מטבע דומה
לה למעלה, וכמו"ש חז"ל (ב"ב יא.) אמר להם אבותי
גנזו למטה ואני גנזתי למעלה. וז"ש כזה יתנו פי' כפי
מה שאדם נותן למטה, כזה גונזים לו במדורו למעלה,
במטבע של אש.

כי תשא. פירש"י לשון קבלה. י"ל רמז, תשא
את ראש פירושו נשיאת ראש והתרוממות, ואי
אפשר לאדם לרומם עצמו ממדרגה למדרגה אא"כ
מוקבל עליו קבלה והוספה בעבודת ה"ת, ועוד שיהיה
נכון תמיד לשמוע ולקבל דברי תורה ומוסר.

כי תשא את ראש בני ישראל ונתנו
איש כפר נפשו. י"ל רמז, מנהיג ישראל צריך
שיהיה מוכן לתת את נפשו עבורם כמו"ש בספ"ה ק
עה"פ (במדבר כז טז) איש על העדה אשר יוציאם
וכו', כלומר שיהיה נכון לצאת נפשו לטובת הכלל.
וז"ש כי תשא את ראש בני ישראל היינו המנהיג איש
על העדה ראש בני ישראל, ונתנו איש כזה שיהיה
כופר נפשו לד' בפקוד אותם, שיתן את נפשו לכפרה
עבורם. וכמו שמצינו במשה רעיא מהימנא שאמר
מחני נא וכו', ולכן עלתה בידו להציל את ישראל מכל
גזירה בכל עת.

כי תשא את ראש. אמרו בגמ' (ב"ב י:) אמר
משה לפני הקב"ה במה תרום קרן ישראל אמר לו בכי
תשא. וברש"י עה"פ זה יתנו פי' הראה לו מטבע של
אש ואמר לו כזה יתנו. וצ"ב מהו הענין שקבעה תורה
סכום קצוב דוקא העשיר לא ירבה והדל לא ימעט.
ומה הוא ענין מטבע של אש. וגם למה דוקא במצוה
זו תרום קרן ישראל.

וי"ל דהנה מכיון שנקצב סכום קבוע מחצית
השקל, שוב לא שייך במצוה זו פניה לשם גאווה
והתנשאות כיון שכולם שווים בגודל הנתינה, נמצא
שמצוה זו נעשית בלתי לד' לבדו, ומצוה כזו פורחת
לעילא כיון דאין בה שום מחשבת פסול. כידוע
עובדא בשם הבעש"ט הק' שונכס לביהמ"ד ואמר
שהבית מלא וגדוש בתורה, לשאלת הנוכחים פירש
דבריו ואמר דמכיון דעוסקין בה שלא לשמה ובלא
דחילו ורחימו לא פורחת לעילא ונשאר הכל בביהמ"ד
ע"כ. וזהו ששאל משה רבינו במה תרום קרן ישראל,
היינו במה ירימו את מצוותיהם למעלה ויעלו לרצון
לפני המקום, והשיב לו בכי תשא, פי' אם יעשו באופן
כזה בלא שום פניות כמו מצות כי תשא, אזי תרום
למעלה למעלה. ע"כ הוציא מטבע של אש מתחת

כשהוא מלא במים אלא יתן את המים בתוכו כשהוא במקומו, וז"ש ונתת 'שמה' מים.

איש אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת וכו'. בגמ' (כריתות ב.) במתני' וברש"י שם אבל המריח בקטרת של בית המקדש לא אזהרה ולא כרת דריח אין בו משום מעילה. י"ל הטעם משום דחוש הריח לא נפגם בחטא אדה"ר כמו"ש בבני יששכר כמ"פ (עי' מאמרי חודש חשוון דכתב שם ותרם האשה וכו' ותאכל ותאמר, אבל חוש הריח לא נזכר שם כלל כי לא היה שותף לחטא, ע"כ אין בו מעילה כי טהור הוא ולא נפגם באדם).

ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם. הקשו דהאי 'כי' אין לו פירוש מד' לשונות של כי. וי"ל הכונה מלשון כאשר, כמו"ש עה"פ (במדבר כ טז) כי גוע אהרן. ופירושו דשמירת שבת תלוי בהכנה והרגשת קדושת השבת, וז"ש ושמרתם את את השבת כי קודש היא לכם, פי' כדרגת הכנה לקדושה כן תהיה השמירה כהלכתה.

וביום השביעי שבת וינפש. בגמ' (ביצה טז.) כיון ששבת וי אבדה נפש. מקשים מאי וי הוא זה, הניחא בצאת השבת שייך לומר אבדה נפש אבל לא בכניסתה. וי"ל נפש הוא רצון כמו אם יש את נפשכם פירש"י רצונכם (בראשית כג ח), הנה כל ימות החול יש לאדם רצון והשתוקקות ליום השבת אבל בכניסתה נעלם זה הרצון כיון שכבר נכנס לשבת, וזהו כיון ששבת וי אבדה נפש, פי' בכניסת השבת אבד הרצון הזה שהיה לו כל ימות החול. ומתי חוזר זה הרצון, בסעודה שלישית בעת צאת השבת, עי' שפ"א פ' ראה בשם ח' הר"מ שסעודה שלישית הוא בחינת קשה עלי פרידתכם, ואז חוזר שוב הרצון לקבל פני שבת הבאה לכך נקרא מנחה דש"ק עת רצון, רעוא דרעיון.

ויתן אל משה ככלתו וגי'. פירש"י ככלתו חסר כתיב שנמסרה לו במתנה ככלה לחתן שלא היה יכול ללמוד כולה בזמן מועט כזה. צ"ב מה הדמיון בין מסירת התורה לחתן וכלה, גם צ"ב בענין כלה למה נקראת מתנה והלא החתן מקדש אותה בכסף וכו"ב, הרי זה קנין.

וי"ל הנה דרך ירא' ד' לישא אשה בלא שהכירה כמעט, וכמו"ש חז"ל (ב"ב טז.) עה"פ (בראשית יב יא) הנה נא ידעתי וכו' מכלל דמעיקרא לא הוה ידע. ולכאורה הוא דבר תמוה וכמעט שיש בו סכנה כי מי יודע מה נפל בחלקו אם לטוב או למוטב. אכן הקב"ה שומר את חסידיו ולבסוף אחר שהקים את ביתו איברר מילתא שזכה באשה הגונה צנועה וחסודה רק בזכות תפילתו, הרי זו מתנה גמורה. וכן הדבר בלימוד התורה אי אפשר לאדם להשיג עומקה של תורה בזמן קצר, ואעפ"כ בכח התפילה והעמל בתורת ד' זוכה להבין ולהשכיל, הרי זו מתנה כמו כלה. וז"ש ככלה לחתן שלא היה יכול ללמוד כולה בזמן מועט.

כתבים באצבע אלקים. פירוש הרמ"ז על זוהר במדבר (קפ"ו ע"ב) כי האצבע הנקראת קמיצה הוא כנגד חסד, וסימנך וקמץ הכהן (ויקרא ה יב), והזרת הוא נצח שהוא למטה ממנו, והנקרא אצבע הוא גבורה אצבע אלקים הוא ע"ב. ולפי"ז מובן למה נקראת התורה ניתנה מפי 'הגבורה', כי כתובה באצבע אלקים בחי' גבורה. ועוד "ל עפ"י דאיתא בספרי (פ' האזינו ל"ג) אצבע של הקב"ה נעשה מטטרו"ן למשה והראהו כל ארץ ישראל, והנה מלאך מט"ט הוא רבו של משה רבינו (פי' הרקאנטי פ' שמות והראב"ד בהקדמה לס' יצירה), לכן נכתבו הלוחות באצבע די"קא.

ובזה י"ל הפסוק כי אראה שמין מעשה

אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת (תהלים ח ד). ותמוה דהנה הפרק מדבר בשבח דברי התורה אשר תנה הודך על השמים, מפי עוללים וינקים יסדת עז וכו' ומה שייך כאן כי אראה שמין מעשה אצבעותיך. ולדברינו ניהא דהתורה נכתבה באצבע אלקים, ואלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ כמו"ש (ירמיה לג כה) אם לא בריתי וכו' חוקות שמים וארץ לא שמת, וזהו המשך הכתובים כי אראה שמין מעשי אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת.

אשר ילכו לפנינו. פירש"י אלהות הרבה איוו להם. צ"ב מה צורך יש להם באלהות הרבה. וי"ל עפ"מ"ש בפ' קרח ואת הקדוש והקריב וכו' (במדבר טז ה) פירש"י בדרכי הגוים יש נימוסים הרבה וכומרים הרבה וכולם מתקבצים וכו' אנו אין לנו אלא ד' אחד וכו' גדול אחד וכו'. פי' העם ראו שיש למשה גוונים הרבה פושט צורה ולובש צורה איש האלקים, פעמים איש ופעמים בבחי' אלקים, ואי אפשר לאיש פשוט לעמוד על טיבו ולקבל ממנו, כי ההמון אין דעותיהן שוות וכל אחד מבקש רב כלבבו. וז"ש כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו, ע"כ בקשו שיהיה הרבה אלהות וכל אחד יהיה מיוחד רק במדתו, והבוחר יבחר לו רב כרצונו.

או י"ל בפשוט, מכיון שנלקח משה למרום ולא נשאר מי שימלא את מקומו, ביקשו שמעתה יהיו הרבה מנהיגים שאם יתבקש אחד לשמים מיד יהיה להם מנהיג אחר ולא יהיו כצאן אשר אין להם רועה.

עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו. צ"ב דהלא מנהיג נחסר להם תחת משה רבינו כי לא שב עוד אל המחנה, ומה זה שביקשו עתה עשה לנו אלהים, הלא משה לא היה להם אלוה, וכי אלקים היו חסרים, גם קשה האין קראו על משה רבם בתואר כי זה משה האיש, שהוא זלזול גדול בכבודו.

ויש לומר דטענתם היתה דמשה אינו יכול להיות להם לרב, משום שאינו אלא בן תמותה, אוכל ושותה כבני אדם וכו' ואין בגופו מעלה יתירה משאר בני אדם שיהיה ראוי להנהיג עדה קדושה כזו, הן בני ישראל זקוקים למנהיג שיהיה מלאך ומובדל מכל עניני עוה"ז. וז"ש עשה לנו אלהים, פי' צריכים אנו מנהיג שיהיה בבחי' אלהות, אבל זה משה האיש, אינו אלא איש כמונו, לא ידענו מה היה לו, לא ראינו לו מעלה יתירה על שאר אנשים שיהא ראוי למלוך עלינו. ובאמת שגו בזה, כי בני ישראל אינם זקוקים להנהגת מלאך, אדרבה ממדרגת הצדיקים גדולה ממלאכים, וז"ש (חגיגה טו:) אם הרב 'דומה' למלאך תורה יבקשו מפיהו, פי' רב כזה שהגיע בכח עצמו למדרגה כזו שנעשה דומה למלאך, הוא הוא הראוי למסור התורה, כי מעלתו גדולה על מלאך נבא שלא עמל על מדרגותיו.

ויבן מזבח לפנינו. ואמרו בגמ' (סנהדרין ז.) ראה חור שזבח לפנינו וכו' עיי"ש. וכן פירש"י ויבן מלשון הבנה מזבח לפנינו. ועדיין צ"ב וכי בשל כך הותר הדבר לעשות עבודה זרה לכתחילה. ועוד אם כן למה לא השיב אהרן למשה כן כששאל אותו מה עשה לך העם הזה וכו' היה לו לומר שהרגו את חור והיו עוללים להרוג גם אותו. גם צ"ב מאי ויבן לשון הבנה, הלא אם ראה בעליל שעשו מעשה רציחה והרוג מוטל לפניו אין צריך לזה הבנה יתירה.

וי"ל הכונה, מאחר שראה שבאו ברגע חדא לידי רציחה, הבין שיצאו מדעתם וכל מעשיהם בדרך טירוף ושגעון, ע"כ עסק עמהם לגמור הדבר במהירות תוך כדי שטותם קודם שיתפקחו, והטעם כדי שלא יתחייבו כי אין הקב"ה דן שוגג כמזיד, ושטטה היו כשוגג, וכמו שאמרו לגבי המאבד עצמו לדעת אין לו חלק לעוה"ב נקטו לשון לדעת כיון שברוב פעמים המאבד חייר ר"ל אינו מתוך דעת.

חג לד' מחר. צ"ב מתי נתקיימו דבריו שיצאו מפיו של אהרן קדוש ד' וכי יצאו לבטלה ח"ו. וי"ל למחרת שביטל משה רבינו את העבודה זרה ועשה שפטים בעובדיה הוא באמת יום חג.

לך רד. אפשר לפרש 'רד' מלשון יורד לפני התיבה כלשון חז"ל (ברכות לד.), ורמז לו השי"ת שיתפלל בעבורם.

מזה ומזה הם כתובים. צ"ב לאיזה צורך היו כתובים מזה ומזה. גם מ"ש בגמ' (שבת קד.) שהיו נקראין בהיפוך כגון נבוב בובן וכו' צ"ב דאם נקראו הפוך לכאורה אינו נכון ומה משמעות יש בקריאה כזו. וי"ל רמז למה שאמרו חז"ל (אבות פ"ה כב) הפך בה והפך בה דכולה בה, דברי תורה צריכין להעמיק בהם ולהפך בהן ישר והפוך ובכל פעם מתגלה פנים חדשות בתורה, ואף שלפעמים הם ב' הפכים זה מזה אלו ואלו דברי אלקים חיים שבעים פנים לתורה.

עוד יש לומר, הנה פסוקי התורה ותיבותיה נדרשים ישר והפוך בצירופים שונים נוטריקון ותמורה וכו"ב. וז"ש מזה ומזה הם כתובים, ולכן הזכירו בגמ' (שבת קד.) כתב שבלוחות נקרא מבפנים ונקרא מבחוץ כגון נבוב בובן, אף שתיבות אלו אינם כתובים על הלוחות כלל, להורות שכל התורה כולה כתובה בדרך זו, והרבה דברים כתובים ברמז ובאותיות מתחלפות.

ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה. פירש"י כמה יסורים סבלת עד שלא תביא עליהם חטא זה, פירש כן משום דאי אפשר לומר שהם דברי תוכחה כלפי אהרן. ועל דרך זה נראה לבאר ג"כ דהנה אמרו חז"ל (אבות פ"ד ד) כל המחלל שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי, ופירשו דאם אדם חוטא בסתר עדיין אי אפשר לענשו בידי שמים כיון שמעשיו אינם ידועים, ולענין הבריות יראה דעביד קב"ה דינא בלא דינא ח"ו, ע"כ מזמנים לו מן השמים חטא גדול ומפורסם כדי שיכשל בגלוי לעין כל ואח"כ יענש בצדק על כל מעשיו הנסתרים ג"כ. וזה ששאל משה מה עשה לך העם וכו', כלומר איזה חטא חטאו לפניך מקודם בסתר שבשבילו הוכרחת להביא עליהם חטא גדול כזה על מנת שיקבלו ענשם הראוי להם.

אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב. הקשו המפרשים הלא משה בא ללמד זכות ולבקש רחמים על ישראל, ולכאורה נמצא מקטרג באמרו חטא העם הזה חטאה גדולה. וי"ל דאדרבה כונתו היתה להמליץ טוב עליהם אלא שלא היה בפיו שום טעדיק אלא זאת דמכין שעשו דבר תמוה וחטא גדול כ"כ שאין לו שום הבנה, בהכרח שיצאו מדעתם ונכנס בהם רוח שטות ויש לדונם כשוגגין ולא כמזידין, והראה שנתנו ע"ז זהב רב משלהם ואמרו אלה אלהיך אשר העלוק ממצרים, שזה בודאי דבר שטות ושקר, אלא ע"כ עשו שלא מדעת ואין להענישם.

ובזה יש לבאר מה שהשיב אהרן למשה ואומר להם למי זהב התפרקו ויתנו לי וגו'. פי' דכונתו היה למנוע מהם מלבצע את זממם ע"כ אמר להם דצריכים להתנדב לכך זהב רב, והוא היה סבור דכשישמעו כן יחזרו בהם וימשכו ידיהם, אבל לא כך היה אלא התפרקו והביאו נזמיהם וכל זהבם, ומזה הוכיח אהרן שיצאו מדעתם ואינם בכלל ברי דעת ודינם כשטטה גמור הקורע את בגדיו ומאבד את רכושו, וז"ש אח"ז וירא משה את העם כי פרע כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם, ובתרגום פי' דהוציא להם שם רע, וביאורו נראה דאהרן הוציא עליהם שם שוטים שיצאו מדעתם, וכל זאת כדי ללמד עליהם זכות שאינם בר עונשין.

מראש צורים אראנו

תולדות אבותינו ורבותינו הקדושים של שושלת בית קאסאן מתוך הספר "תולדות בית הלוי" הנמצא כעת בשלבי עריכה ועתיד לצאת לאור אי"ה ע"י מכון בני שלשים

זועזען דו אדער עהר [למי ראוי לישב לך או לן], מיד קם הלה ופינה לו את מקומו.

לפעמים ישב בצאנו כמה שבועות רצופים, ואכן זכה רבינו לקרבה גדולה ויתירה בצאנו וסיפר אדמו"ר הרה"צ ר' פנחס שלום מקאסאן זצ"ל כי רבינו סיפר פעם מעשה שהיה בצאנו: בעת שהותי בצאנו היה דין ודברים ביני ובין אחד מבני הדברי חיים, ומאחר שיראתי שהלז ילשין עלי ותהיה להדברי חיים הקפדה עלי, בדרתי אצל המשמש לדעת באיזה סוגיא עוסק הד"ח בימים אלו, שנתי את הסוגיא והעלתי כמה גליונות מחידושי בסוגיא זו והנחתים בתוך הגמרא של הד"ח, כששב הד"ח מן המקוה עיין בכתבים אלו ושאל את המשמש מי זה שהניח את אלו כאן ולא ידע להשיב, נענה הד"ח "דאס קען נישט זיין קיין אנדערער נאר דעם רעבינס אייניקל רוף עם שוין אהער" [זה לא אחר כי אם נכד הרבי קרא אותו מיד הנה], רבינו נקרא ובא לחדר שאלו הד"ח זה משלך והשיב הן, אז פקד עלי עליך להכנס אלי כל יום בשעה קבועה ותצא לפני מחידושיך, כך נהגתי מחצית השנה והד"ח הקשיב ופלפל בדברי ולמדני דרך הלימוד.

הדברי חיים מצאנו אשר עוד בצעירותו אמר עליו הרה"ק בזה"ל: יש לו נכדו של הרבי ה"עטרת צבי" מוח כהרבי, והיה עתיד להגיע למדרגתו של הרבי, רק שלא היו לו רביים כהרבי, וגם כי בארץ מגוריו הונגריא אינם מבינים בטיב רבי עכלה"ק, ומסופר שכשהיה בצעירותו מסתופף בצל הרה"ק הנ"ל כמה פעמים חזר ברבים על הפלפול של הדברי חיים בשעה שאף אחד מנכדיו שהיו שם לא יכלו עשות כן, ומסופר כי פעם אחת היה בצאנו בחג הסוכות, וביום אחד אחר התפלה נכנס הדברי חיים לסוכה לקדש, והיה שם דוחק גדול עד שרבינו נאלץ לעמוד מבחוץ, והדברי חיים אמר אז בקידוש פלפול עמוק בחריפות עצומה, וכשסיים שאל מי הבין מה שאמרת, ואף אחד לא ענה, עד ששאל בפרטיות כל אחד מבניו ותתניו ונכדיו וכולם השיבו שלא הבינו הדברים בשלימות, אז קרא מרן הדברי חיים ווי איז דעם רבינס אייניקל [היכן הוא נכדו של הרבי], ומיד פינו מקום והכניסו את רבינו לסוכה ושאלו הדברי חיים שמעת את דברי וענה הן, הבנת והשיב הן, אמר לו התוכל לחזור לפני והשיב הן וחזר על כל הפלפול מרישא עד גמירא ולא חיסר דבר, ומסיים אמר הדברי חיים לאחד מבניו נו ווער דארף

רבינו ה"בני שלשים" בהיותו כבר ז' אמר עליו מורו ורבו הקדוש מוהרי"א מזידיטשוב זצ"ל 'ער איז מיין אלטער חסיד' [הוא חסיד ישן שלי]. וכל תהלוכותיו ומנהגיו קבל ממורו הנ"ל, וכן נהג כל ימיו ובעקבותיו הלך והוא היה לרבו המובהק.

ואכן עוד בצעירותו כבר יצא שמו, ונתפרסם לעליו עצום חריף ובקי בכל מכמני תורה ובור סוד שאינו מאבר טיפה, וגדולי הדור שבחו והודו לשמו בהפלגה יתירה, ובהיותו כבן י"ג שנים לקחו הרה"ק מו"ה משולם פייש אבדק"ק טאהש זע"א לחתן לבתו הרבנית הצדקת מרת שרה יטל ע"ה, וסיפרה הרבנית ע"ה שאחר חתונתם היה נוהג לילך לשכב בלילה ועשה עצמו כישן, וכשהגיע שעותנו כבר ישן, קם בזריזות ולמד כל הלילה עד סמוך לשעת השכמת חותנו ואז שב למטתו והעמיד פני ישן עד אחר שקם חותנו ואז קם גם הוא ללמוד, והזהיר לזוגתו לבל ידע מזה שום אדם, וכך נהג כמה שנים עד הסתלקות חותנו בשנת תרל"ג, ואז נתנו בו גדולי הדור עיניהם והועידו אותו למלא מקום חותנו והיה לאבדק"ק טאהש ועדיין לא הגיע לשנת העשרים.

בין גדולי הדור אשר הסתופף בצילם היה מרן

הילוכם בקודש

עובדות והנהגות מרבותינו הקדושים מקאסאן וצוקל

מנהגי פרשת פרה והחודש

פרשת פרה ופרשת החודש התפלל רבינו ה"אור מלא" בעצמו שחרית ומוסף לפני העמוד, ובפרשת החדש היה הסדר כמו בפרשת שקלים הן באמירת הפיוט הן בניגוני התפילות והפיוטים.

בענין אמירת תחנון אחר ימי הפורים, מיום י"א אדר עד י"ג סיון חלו שינויים כדלהלן: הכלל הוא, אם לא היו מיום פורים עד כ"ג אדר שני ימים רצופים שאומרים בו תחנון, אזי יצא שלא אמרו תחנון מיום י"א אדר עד אחר י"ג סיון (מכ"ג מתחילים ז' ימי המלואים ולאחמ"כ חודש ניסן וימי הספירה).

והסדר הוא כך, אם חל פורים ביום ג' ד', ימי חמישי ושישי שאחריהם הם שיתסר ושיבסר, וביום א' שלאחריו י"ט אדר אין אומרים בלאו הכי, ויום ג' שאחריו אין אומרים כי הוא כ"א אדר יומא דהלולא של רבה"ק הנועם אלימלך, ויום ה' שאחריו הוא כבר כ"ג אדר התחלת ימי המלואים, נמצא שיש רק יום אחד קודם כ"א ויום אחד שלאחר כ"א ובשניהם אין אומרים תחנון. וכן כשהחל פורים ביום א' ב' ויום ג' ד' הם ימי שיתסר ושיבסר, ויום ה' שלאחריהם הוא י"ח באדר, ויום ב' שלאחריהם כ"ב אדר לא אמרו אז תחנון. וכשהחל פורים ביום ו' ה' ש"ק ויום א' הוא שיבסר אזי יש עד כ"א אדר שלשה ימים, ב' ג' ד' אז אמרו בהם תחנון. נמצא שלפעמים לא אמרו תחנון אחר פורים החל מיום כ"א אדר, ולפעמים מיום י"א אדר, אחד אחר חג השבועות.

משבוע הבא בעזה"י נחל במנהגי חג הפסח.

יפוצו מעינותך חוצה

מהנעשה ונשמע ב"מכון בני שלשים"

ספר הצבי והצדק על התורה ומועדים

והוא אמרים נעימים יקרים מפנינים על דרך דרוש וחסידות וכן ע"ד פרד"ס מפיו ומפי כתבו של כ"ק אדמו"ר שליט"א אשר בשרם בצבא רב בפני חברים מקשיבים בשבתות ומועדים והזדמנויות שונות.

הספר הינו ג' חלקים, חלק א-ב על התורה, וחלק ג' על מועדי השנה ודרשות שבת הגדול ושבת שובה אשר נאמרו במשך השנים בבית מדרשינו על דרך הדרוש והפלפול בעניני דיומא.

להלן ציטוט מתוך הקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א: דרכי הספר קצתם אספרה למען אחי ורעי אדברה נא, ינחני במעגלי צדק ובמדה נכונה, עד הנה עזרוני רחמיו ימים ושנים בזכות אבותי רבותינו הקדושים, ובחסד ד' על יראתי וצדקתו לבני בנים, תבלים נפלו לי בנעימים בכל העתים והזמנים, לקיים באמת דברי חכמים, אשר דרשו ולמדו מן הכתובים, דלעולם אומנותו של אדם בעזה"י יעשה עצמו כאילם בשיחות חולין והבלים, לא כן בדברי תורה יתאמץ להיות דובר מישרים, שכן צדק תדברון כתיב לן בתהלים, ואנכי מעודי בכל זמן ועידינים דרוש נדרשתי לקהלות עם קדושים עת נאספו העדרים להרוות צמאונם במים חיים, לפתוח בדברי אגדה והלכה ואמירת שיעורים, וביותר מעת נכון משכן שאננים בהיכל בית מדרשנו בני שלשים בתוך קהל עדת אנשי שלומים רעים אהובים וידידים נאמנים, אלו הם דברים הנקנים באמירה מאמרים ודרושים, יחדיו יהיו תמים, הצבי והצדק לחי עולמים. עכ"ל.

כטענת משה וא"כ מה פשר מצות פרה אדומה הרי לא חטאו ישראל בעגל כלל, וע"ז השיבו לו כתוב יושר דברי אמת כנ"ל.

ויקחו אליך פרה אדומה וגו'. ובמדרש לעולם היא נקראת על שמך פרה שעשה משה במדבר. וצ"ב מה חשיבות הוא שנקראת הפרה על שמו. ותו למה דוקא מצוה זו נקראת על שמו יותר משאר מצוות. וי"ל דהנה בחטא העגל היה משה מוכן למחות את שמו לגמרי כדי להציל את כלל ישראל מכליה כמ"ש (שמות לב לב) מחתי נא מספרך אשר כתבת, ולכן כאן משנתקן חטא העגל ע"י מצות פרה אדומה כטעם ר"מ הדרשן לכן דייקא מצוה זו נקראת על שם משה לפרסם את שמו שהוא זה שנתן נפשו על הדבר. וכמו שפרש"י עה"פ שמעון ולוי אחי דינה (בראשית לד כה) לפי שמסרו עצמן עליה נקראו אחיה, וכן פירש"י על הכ' ויהי ביום כלות משה (במדבר ז א), בצלאל ואהליאב וכל חכם לב עשו את המשכן ותלאו הכתוב במשה לפי שמסר נפשו עליו לראות תבנית כל דבר.

המשך דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

והנה בטעם מצות פרה אדומה אמר רבי משה הדרשן תבוא אמה ותקנח צואת בתה, היינו שמצות פרה אדומה באה לכפר על חטא העגל, והוקשה לשלמה דאם נתקבלה טענת משה שהמליץ על ישראל אחר חטא העגל לפני הקב"ה לי ציוית ולא להם כדאיתא במדרש (שמו"ר מג ה) והובא ברש"י פ' יתרו עה"פ אנכי ד"א, הרי שלא חטאו ישראל בעגל כלל ולמה נצרכו לפרה אדומה, וע"ז השיבו לו דאמנם על מה שאמר הקב"ה במתן תורה שפיר יכול לטעון לי ציוית ולא להם, אבל על מה שנתבבל בלוחות אין לו מליצה כיון דמשני עבריהם היו כתובים, ודעת המדרש שהיו כתובים ביושר גם מצד החיצון א"כ היה מכוון לישראל ג"כ ולא רק למשה לבדו נמצא שחטאו בע"ז ולכן הוצרכו לכפרה, וז"ש אמרו לו כתב יושר דברי אמת, היינו שהיו כתובים ביושר משני עבריהם וכדעת המדרש. ויש לזה סמך גם בגמ' (ראש השנה כא:) בקש קהלת להיות כמשה יצתה בת קול ואמרה לו וכתוב יושר דברי אמת והוא ע"ד הנ"ל, ביקש קהלת לטעון לי ציוית ולא להם